ਰਾਮਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲੇਖ ਲੀਗਲ ਰੀਪ੍ਰੇਜੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਦੁਆਰਾ

ਬਨਾਮ

ਆਰ. ਨਟਰਾਜਨ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6554)

ਸਤੰਬਰ 13, 2022

[ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਜੇ.ਜੇ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 – ਧਾਰਾ 12, 13(1)(ਬੀ) – ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 – ਧਾਰਾ 18(1), ਆਰਟੀਕਲ 54 – ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ – ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ – ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ – ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਸਨ (i) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ) ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ (ii) ਫਿਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ – ਚੂੰਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ – ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ – ਨਤੀਜਤਨ, ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 12(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2), (3) ਅਤੇ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 13(1)(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਜਵਾਬੀ-ਮੁਦਾਇਆ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਹੋਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਸਤਾਂਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 54 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ – ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮਾ – ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨ ਲਈ – ਫੈਸਲਾ: ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਈ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜੋ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੀ। ਅਗਲਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਸਮਝੌਤਾ 19.06.1993 ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ 12.11.1995, 01.05.1998, 27.01.2001, 10.07.2005 ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ, ਤੀਜੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੌਥੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਬਚਾਅ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18(1) 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 54 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ, "ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 54 ਦਾ ਕੋਈ ਫੁਸਫੁਸਾਹਟ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕੋ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਆਲੇਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਸੀ ਲੇਖ 54 ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, (i) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ; ਅਤੇ (ii) ਬਿਨਾਂ ਲੇਖ 54 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ। [ਪੈਰਾ 11-15]

1.2 ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਏ ਅਦਾਲਤ ਏ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੋ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਇੱਥੇ, (i) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ; ਅਤੇ (ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਸਮਝੌਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਰਥਾਤ, (i) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈ; ਅਤੇ (ii) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸੂਟ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਆਫ ਸੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ। ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 12(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦਾ। [ਪੈਰਾ 16, 17][233-E-H; 234-ਏ- ਬੀ]

1.3 ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੂੰਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2), (3) ਅਤੇ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(b) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਰਸਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 1,44,400/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ 9% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 18-21][234-ਡੀ-ਈ; 235-ਏ-ਬੀ-ਐਚ]

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6554ਆਫ 2022.

ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 24.04.2018 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 64 ਦੇ 2015 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ।

ਗ. ਸਿਵਾਬਾਲਾਮੁਰੁਗਨ, ਪੀ. ਸ਼ੰਕਰ, ਸੀ. ਅਧਿਕੇਸਵਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ. ਨੰਦਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ. ਦੀਪਿਕਾ ਨੰਦਕੁਮਾਰ, ਆਨੰਦ ਮੁਰਥੀ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ :

ਫੈਸਲਾ

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ

ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਨ।

3. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਗ. ਸਿਵਾਬਾਲਾਮੁਰੁਗਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਐਸ. ਨੰਦਕੁਮਾਰ, ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

4. ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਸਾਲਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੁੰਸਿਫ, ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 360 ਦੇ 2008 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ 19.06.1993 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ :

- ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 76 ਸੈਂਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਰੁਪਏ 1,44,000 ਹੈ;

- ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਫ਼ਾ ਸਮੇਂ ਰੁਪਏ 25,000 ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

- ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 19.11.1995 ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ, ਰੁਪਏ 50,000/-, 11.05.1998 ਨੂੰ ਰੁਪਏ 43,000/-, 27.01.2001 ਨੂੰ ਰੁਪਏ 10,000/- ਅਤੇ 10.07.2005 ਨੂੰ ਰੁਪਏ 16,400/-;

- ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ, ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਉੱਤੇ ਉਚਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ;

- ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

- ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰਸਤੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

- ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 11 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

- ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੁਦਾਈ ਨੇ 27.03.2007 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ; ਅਤੇ

- ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਦੇ ਤਰਤੀਬ ਦਿੱਤੇ;

"(i) ਕੀ 19-8-93 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਹੈ?
(ii) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
(iii) ਕੀ ਮੁਦਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ?
(iv) ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ?"

6. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 14.02.2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 19.06.1993 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਵੈਧ ਸੀ; ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

7. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ,

- ਕਿ 12.11.1995, 11.05.1998, 27.01.2001 ਅਤੇ 10.07.2005 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਸਤਾਖਰ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-2 ਤੋਂ A-5 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਸਨ, ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ;

- ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਸੀ;

- ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

- ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

"ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਸ. ਏ-1 ਸੱਚਾ ਹੈ, ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਕਸ.ਏ.1 ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਂਡੋਰਸਮੈਂਟਸ ਐਕਸ.ਏ.2 ਤੋਂ ਐਕਸ.ਏ.5 ਤੱਕ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਾਈ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐਸ 2 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ?"

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ:

"ਦਲੀਲਾਂ, ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਿਰਫ ਐਕਸ.ਏ.1 ਤੋਂ ਐਕਸ.ਏ.5 ਤੱਕ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਜੱਜ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐਸ 2 ਤੋਂ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਕਸ.ਏ.2 ਤੋਂ ਐਕਸ.ਏ.5 ਵਿੱਚ ਐਂਡੋਰਸਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਸ.ਏ.1 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸ.ਏ.2 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ."

10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਮੰਨ ਲਈਏ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 11 ਮਹੀਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 04.04.2007 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ, 2007 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ।

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਈ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਅਗਲਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਮਝੌਤਾ 19.06.1993 ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 12.11.1995, 11.05.1998, 27.01.2001, 10.07.2005 ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ।

13. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਚੌਥੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੀਜੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਬਚਾਅ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18(1) 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ।

14. ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾਂਕਣ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ,

1963 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 54 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ, "ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

15. ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਇੱਥੇ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 54 ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕੋ ਇਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 54 ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀਮਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, (i) ਕੋਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ; ਅਤੇ (ii) ਲੇਖ 54 ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ।

16. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਕੇ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ (i) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

17. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਸਨ, ਨਾਮਤ: (i) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ (ii) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

18. ਚੂੰਕਿ ਮੁਦਾਇਆ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਦਾਇਆ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਦਾਇਤਵ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ, ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

“12. ਕਿਸੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਾਸ ਪੂਰਤੀ।-(1) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਾਸ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

xxx

xxx

19. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੂੰਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਦਾਇਆ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2), (3), ਅਤੇ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

20. ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਾਇਆ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰਸਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 13(1)(ਬੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“13. ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਅਧੂਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ।—(1) ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਝ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਧੂਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ (ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ), ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾਮਤ:

xxx

xxx

(ਅ)

xxx

xxx

(b) ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਵੈਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਬੰਧੇ ਹਨ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਵੈਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧੇ ਹਨ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;”

21. ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੁਕਾਇਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਾਸ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਾਖਲਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 9% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 1,44,000/- ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਭਰਨਗੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ: ਰੋਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰਾਂਗ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate